

Vlaams
Parlement

vergadering **C87**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 16 december 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over vorming over de korte keten voor land- en tuinbouwers – 775 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inbreng van de landbouwsector in de Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn – 801 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inpassing van lokale besturen in de uitvoering van de Farm-to-Forkstrategie – 802 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vraag van boeren naar ruimte om te ondernemen – 818 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het strategisch plan voor de veesector – 786 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de gekoppelde steun – 819 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de uitvoering van het schoolprogramma 'Oog op Lekkers' – 939 (2020-2021)	26
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de achteruitgang van de waterkwaliteit in landbouwgebied – 1008 (2020-2021)	28

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over vorming over de korte keten voor land- en tuinbouwers – 775 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, net zoals dat voor andere sectoren geldt, is levenslang leren ook van toepassing voor onze land- en tuinbouwsector. Bedrijfsleiders die mee willen zijn en blijven, volgen daarom bijvoorbeeld korte of langlopende naschoolse vormingen via een van de erkende centra voor landbouwworming in Vlaanderen of ze nemen deel aan onderzoeksprojecten via Leader, het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) enzovoort.

Intussen is de korte keten duidelijk aan een opmars bezig. Steeds meer bedrijven halen immers ook beroepsinkomsten uit verbredingsactiviteiten, meer bepaald uit hoeveverkoop. Het aantal aanvragen bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voor het installeren of uitbreiden van hoevewinkels was in 2020 nog nooit zo groot. Dat blijkt duidelijk uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 21 september.

Wie als landbouwer wil verbreden moet, naast de specifieke technische kennis, ook beschikken over andere vaardigheden dan iemand die bijvoorbeeld voor de pure landbouwactiviteit kiest. Het Steunpunt Korte Keten is daarom van goudwaarde voor iedereen die rond de korte keten wil werken op zijn of haar bedrijf. Het levert advies op maat.

Ondertussen loopt er ook een interessant project Farmer Business+ aan de Hogeschool VIVES in Roeselare, waarbij studenten in de opleiding agro-industrie en landbouw onderzoeken hoe hoevewinkels zich kunnen professionaliseren.

Ook in het strategisch plan korte keten is een van de doelstellingen om in professionele begeleiding te voorzien voor producenten die in de korte keten actief zijn of dit wensen te zijn.

Minister, hebt u er zicht op hoeveel korte vormingsactiviteiten en vormingscursussen over het thema korte keten/verbreding dit jaar al werden georganiseerd? Over hoeveel cursisten gaat het? Ziet u een evolutie in de voorbije jaren?

Voorziet u in extra stimulansen voor het vormingsaanbod zodat verbreders zich nog meer kunnen professionaliseren?

Hoe wordt de kwaliteit van de inhoud van de vormingen gemonitord?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandromme, de opleidingen korte keten zijn in de landbouwsector al enkele jaren populair en in stijgende lijn. Vanaf 2014 werd de organisatie van deze opleidingen ook extra gestimuleerd door in te zetten op kleinschalige opleidingen. Hiervoor werd het vereiste minimumaantal deelnemers van tien naar zes verlaagd.

In 2019 waren er 81 korte vormingen, met 1181 deelnemers, 3 starterscursussen en 2 vormingscursussen. De cijfers over de opleidingen van 2020 over het thema korte keten zijn nog onvolledig en het aanbod is door de coronacrisis zwaar verstoord. Er werd wel snel overgegaan tot het aanbieden van onlineopleidingen.

Daar kan ik een aantal voorlopige cijfers over geven. Er vonden tot nu toe 58 korte vormingen plaats in de vorm van voordrachten, lessenreeksen en lerende netwerken, waar ongeveer 100 mensen aan deelnamen. We zien hier een terugval door de coronacrisis.

De centra bieden ook enkele starterscursussen aan over landbouw in combinatie met hoevetoerisme en verbreding, en vormingscursussen zuivelverwerking. De korte vorming gaat over zeer diverse aspecten zoals het verwerven van vaardigheden, organisatie van de thuisverkoop, wettelijke verplichtingen. Het thema community-supported agriculture (CSA) komt vooral in de biologische landbouw voor. Dit jaar werden twee starterscursussen georganiseerd over landbouw in combinatie met hoevetoerisme en een cursus zuivelverwerking.

De in 2014 ingevoerde versoepeling is een bestaande stimulans. Het organiseren van opleidingen over korte keten staat sinds 2016 in de prioriteitenlijst die de erkende vormingscentra jaarlijks krijgen om de organisatie van deze opleidingen extra onder de aandacht te brengen.

In principe speelt hier het principe van vraag en aanbod: wanneer de centra merken dat er meer vraag is naar vorming rond korte keten, dan zullen zij hierover ook meer opleidingen aanbieden. Met een lager minimumdeelnemersaantal zijn de centra vlugger geneigd om op die vraag in te gaan.

Wat de kwaliteit van de inhoud van de vormingen betreft, doen de centra de feitelijke kwaliteitsbewaking en evaluatie. De cursussen worden verplicht afgesloten met een cursustest. Een aantal centra organiseren na de cursussen een bevraging bij de deelnemers of een evaluatiemoment.

Tot hier mijn beknopt antwoord op uw beknopte vraag.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Levenslang leren, ook voor ministers interessant. Dat gaat dan niet alleen over iPod-gebruik. Ik hoorde iemand op tv verklaren dat zij heeft leren breien in de commissie, en dat minister Weyts dat ook van plan was te doen. Misschien een tip. Maar alle gekheid op een stokje, wij hebben het hier over hoevewinkels en over levenslang leren binnen de landbouwsector. Ik hoor op het veld een aantal vragen in verband met de hoevewinkels op zich. Er zijn toch heel wat verschillen in de manier waarop landbouwers die invullen. De vraag is om zeker een duidelijke omschrijving te krijgen van wat als korte keten kan worden beschouwd. Er is ook de duidelijke vraag dat elke producent in orde is met de wetgeving, bouwvergunning, het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV), allemaal zaken waar de ene nauwlettender mee omgaat dan de andere. Er wordt gevraagd daarin stringenter op te treden. Ik hoop in elk geval in de toekomst ook nog veel mensen vanuit de landbouw te zien op de opleidingen over korte keten en het uitbaten van een hoevewinkel. Dat kan de sector alleen maar versterken.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het klopt dat in deze covidtijd de korte keten heel vaak bewierookt wordt. Het kan een heel belangrijke toegevoegde waarde betekenen voor heel wat landbouwbedrijven. Maar laat het ook duidelijk zijn dat het niet de redding op zich is; het is complementair aan het landbouwgebeuren.

Ik heb twee aanvullende vragen. Niet iedereen is commercieel aangelegd of beschikt over de nodige knowhow. U verwees naar de vaardigheden die worden aangeleerd in het kader van die vormingsinitiatieven. Maar omvatten die vaardigheden ook het omgaan met mensen, het commercieel zijn? Maakt ook dat onderdeel uit van de cursus? Dat is mij niet helemaal duidelijk. Kan het geen

onderdeel worden van het curriculum van het landbouwonderwijs? Dat kunt u misschien even bespreken met uw collega van Onderwijs.

Tot slot, de organisatie Boeren op een Kruispunt haalt aan dat een aantal landbouwers het niet echt zien zitten om in de korte keten te stappen. Misschien is ook daarover vorming aangewezen. Kan er met Boeren op een Kruispunt daarover van gedachten worden gewisseld? Misschien moeten boeren ook gestimuleerd worden om een samenwerking op te zetten om te kunnen instappen in het korteketenverhaal.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het is goed dat wij de boeren die interesse hebben in de korte keten, vorming aanbieden. Er wordt toch goed gebruik van gemaakt. Er is zeker interesse in de sector. Maar zoals collega Talpe vraag ik mij af of het geen tijd wordt om ook in het traditionele landbouwonderwijs daaraan aandacht te besteden. Ik denk bijvoorbeeld aan economische vorming, aan de mogelijke modellen bij de keuze voor de korte keten, aan een aantal sociale vaardigheden. Daarover is het inderdaad aangewezen dat u in overleg gaat met uw collega van Onderwijs.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de collega's voor de vele aanvullende geïnteresseerde vragen, zoals altijd als het over de korte keten gaat. U weet dat ik niet brei tijdens de commissievergadering en daar ook geen intenties toe heb. Ik heb leren breien in mijn lagereschooltijd en ik heb er trauma's aan overgehouden, omdat ik altijd een steekje liet vallen, en dan ontstaat er een gat in het breiwerk. Breigoed dragen is oké, maar in het maken, ben ik echt slecht. (*Gelach*)

Mevrouw Vandromme, korte keten staat voor direct contact tussen producent en consument, waarbij tussenschakels uit de keten gelaten worden. Dat is de definitie van korte keten. Het zal trouwens ook een centraal element zijn in de nieuwe voedselstrategie die eraan komt. Vorming, advisering, investering en communicatie zijn vier sleutelementen om van de korte keten een succes te maken. Vorming hoort daar dus absoluut ook bij.

Mevrouw Talpe, commerciële vaardigheden kunnen inderdaad aangeleerd worden tijdens de opleidingen en vormingen, net zoals dat met winkelpersoneel in andere sectoren gebeurt. Een moeilijkheid voor bedrijven om de korte keten te ontplooien, is het beschikbaar werk. Een hoefwinkler vraagt natuurlijk dat er iemand in staat, wat niet altijd evident is in familiale bedrijven, zeker als een koppel zo'n winkel wil opstarten zonder personeel.

U weet dat ik onderwijsminister ben geweest en ik vind dat ondernemerschap as such in het onderwijs meer gestimuleerd moet worden. Je hoeft niet van iedereen een ondernemer te maken, maar een ondernemende geest staat open voor veranderingen en dat moeten we iedereen bijbrengen, zeker onze jonge mensen. Dat is natuurlijk in landbouwbedrijven niet anders. Als je een ondernemende aanleg hebt, zul je rapper openstaan voor nieuwe dingen.

Sowieso zullen we rond het thema samenwerken met alle actoren in het veld. De samenwerking tussen Boeren op een Kruispunt en Ferm zullen we via het Landelijk infopunt voor vrouwen (Liv) versterken in 2021. Ik neem zeker de suggestie mee, omdat het Steunpunt Korte Keten ook al bij Ferm zit. Ik ben in gesprek om daar extra initiatieven toe te nemen om de pijler sterker te maken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank de minister voor de toelichting en de collega's voor de aanvullende vragen. Momenteel zijn we volop bezig met de

eindtermen. Ik kan onderschrijven dat ondernemerschap daar een heel belangrijk luik in is, niet alleen voor mensen die in de landbouwsector zitten of voor leerlingen die een toekomst zien in de landbouwsector, maar voor alle leerlingen. In elk geval wordt ondernemerschap in de korte keten sterk opgenomen in de opleiding aan VIVES in Roeselare waaraan ik refereerde.

Het is over het algemeen goed om blijvend aandacht te hebben voor onze land- en tuinbouwscholen en daar ook zeker de focus te blijven leggen op de korte keten, want dat is een belangrijk deel van de toekomst.

Minister, ik dank u voor uw inspanningen met betrekking tot deze sector.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inbreng van de landbouwsector in de Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn – 801 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik heb een vraag over de Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn die op gang wordt getrokken. Het is de bedoeling te komen tot een gecoördineerde geactualiseerde versie van de reglementering inzake dierenwelzijn. De evaluatie wordt afgerond in het voorjaar van 2021 en het is natuurlijk een bevoegdheid van de minister van Dierenwelzijn, maar er rijzen toch een aantal vragen over de inbreng vanuit het beleidsdomein Landbouw.

De minister heeft ter voorbereiding van de nieuwe codex de inbreng gevraagd van dierenrechtenorganisatie GAIA en kijkt ook naar een aantal buitenlandse voorbeelden. Er wordt echter geen inbreng gevraagd van beroepsorganisaties of belangengroepen uit de landbouw. Ik bedoel dan de landbouworganisaties, sectorfederaties van pluimvee, rundvee, varkens en dergelijke, maar ook de slachthuizen of de dierentransporteurs.

Nu hebben we ook vernomen dat de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn niet onmiddellijk betrokken zou worden. Mijn collega Gwenny De Vroe heeft daar in de bevoegde commissie een vraag over gesteld, waarop de minister antwoordde dat de raad wel zal worden gehoord en op de hoogte zal worden gehouden, maar dat het niet de bedoeling is om hem de volledige tekst voor te leggen.

Vanuit onze partij hechten we een groot belang aan een ambitieuze maar evenwichtige en werkbare codex, die rekening houdt met de belangen van alle betrokkenen. Bij de minister van Dierenwelzijn hebben we er daarom herhaaldelijk op aangedrongen om alsnog een advies te vragen aan de betreffende organisaties vanuit de landbouwsector. Hij geeft echter aan daartoe geen initiatief te willen nemen. Nochtans lijkt het echt wel noodzakelijk dat ook de stem van de nutsdierenhouders en andere relevante actoren zoals de slachthuizen wordt gehoord. Ik heb daarnet al aangegeven dat de tijd dringt, want in het voorjaar 2021 wordt gestart met het voorbereiden van de regelgevende teksten, waarna in het voorjaar van 2022 het regelgevend proces kan worden opgestart.

Minister, bent u van oordeel dat ook de stem van de dierenhouders in de landbouw moet worden gehoord bij de opstelling van de nieuwe Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn?

Zult u hierover in overleg gaan met de bevoegde minister?

Zult u de representatieve landbouworganisaties, de relevante federaties van nutsdieren, de federatie van de slachthuizen en andere betrokken actoren er actief toe oproepen om hun input over die nieuwe codex te bezorgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Talpe, u ondervraagt mij over een regelgevend initiatief dat collega Weyts in zijn beleids- en begrotingstoelichting 2021 heeft aangekondigd. Ik ben zeer vereerd nu ook vragen te krijgen over de beleidsbrieven van mijn goede collega's, maar u zult wel begrijpen dat het bijzonder oncollegiaal zou zijn van mij om hier in zijn plaats op te antwoorden. De bespreking van een ontwerp van regelgeving in de Vlaamse Regering en het parlement wordt gevoerd op basis van teksten die worden voorbereid door de bevoegde minister. Ik zou dat ook zo wensen, het zou anders ook niet werkbaar zijn. Collega Weyts heeft aangegeven dat hij nog met de voorbereiding bezig is. Ik stel dan ook voor om niet op de zaken vooruit te lopen.

Het komt collega Weyts ook toe om het participatieve karakter van zijn regelgevend initiatief te duiden. Wat mij betreft, worden zulke dossiers inderdaad in overleg met alle betrokken actoren voorbereid, omdat we enkel op die manier tot gedragen en duurzame beleidsbeslissingen kunnen komen.

Mevrouw Talpe, ik moet het daarbij houden. Ik denk dat het stuur nu even bij collega Weyts zit, maar ik zal uiteraard mee zorg dragen voor een goede implementatie.

De voorzitter: Minister Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, dat was een heel kort antwoord. Dit is natuurlijk een heel belangrijk thema, maar het gaat inderdaad, zoals ik in het begin van mijn vraag al zei, over een bevoegdheid van minister Weyts om de codex op te stellen. Ik heb er ook vertrouwen in dat dat op een evenwichtige manier zal gebeuren, maar het lijkt me toch ook belangrijk dat er vanuit het beleidsdomein Landbouw over wordt gewaakt dat de stem van de landbouworganisaties en van de nutsdierenhouders echt wordt gehoord. Als de minister dat zelf niet spontaan doet, dan steun ik volledig de vraag van mijn collega, Gwenny De Vroe, om hem op te roepen dat spontaan te doen. Het proces loopt al en zal in het voorjaar 2021 in een versnelling geraken. Wanneer we rekening willen houden met de input, opmerkingen en bezorgdheden van die sector, die in de media vaak op een verkeerde manier ter sprake wordt gebracht, dan is het belangrijk dat hij wordt gehoord, zodat we kunnen komen tot een evenwichtig beleid.

Dit thema gaat over de beleidsdomeinen heen en daar zijn verschillende partijen bij betrokken. Ik wil dan ook oproepen om met elkaar in overleg te gaan en te zorgen voor een evenwichtige en gedragen codex die werkbaar is en rekening houdt met de verschillende facetten.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Ik sluit me aan bij deze vraag. Uiteraard heb ik geen enkel bezwaar dat zoveel mogelijk organisaties worden betrokken bij de totstandkoming van die codex, maar het uitgangspunt moet wel het dierenwelzijn zijn. De rest is aanvullend. Het kan niet zo zijn dat we de zaken omdraaien. Mevrouw Talpe heeft een aantal organisaties genoemd die inderdaad moeten worden betrokken, maar er zijn ook een aantal organisaties, zonder ze bij naam te noemen, die in het verleden niet echt uitblonden inzake dierenwelzijn. Dus nogmaals, het uitgangspunt is het dierenwelzijn waaraan iedereen zich moet houden,

wat niet uitsluit dat met bepaalde instanties en organisaties overleg kan worden gepleegd.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik heb het voordeel om in beide commissies te zetelen, zoals nog een aantal collega's hier aanwezig. In een ideale wereld zou dat onder één beleidsdomein vallen, maar ik denk dat de praktijk wel uitwijst dat voor het dierenwelzijnsbeleid enige autonomie noodzakelijk is. Anderzijds denk ik dat het geen kwaad kan dat de organisaties die bezorgd zijn over dierenwelzijn, zich ook voldoende bewust zijn van het vitale belang van onze landbouw en beseffen dat moderne en innovatieve bedrijven net meer bijdragen aan dierenwelzijn.

Ik kan het pleidooi van mevrouw Talpe voor een deel volgen. We komen dan in de buurt van de term 'agribashing', die de laatste tijd opgang maakt. Ik wil er wel voor waarschuwen dat dit geen gigantische container mag worden voor uiteenlopende praktijken. Ik denk bijvoorbeeld aan het bezetten of saboteren van een landbouwbedrijf. We mogen dat niet onder dezelfde noemer plaatsen als het aanklaarten en onder de aandacht brengen van bestaande wanpraktijken. Bij een aantal undercoverbeelden was ook effectief sprake van schending van een aantal regelgevingen. Dat moeten we ook erkennen.

Ik stel echter vast dat onze minister van Dierenwelzijn daar altijd genuanceerd op reageert en die beelden in een kader plaatst. Ik denk dan ook niet dat in de commissie Dierenwelzijn wordt meegesurft op een golf van verontwaardiging.

Een constructieve samenwerking is voor alle partijen altijd beter. We moeten erkennen dat de landbouworganisaties zich de voorbije jaren enorm hebben ingespannen voor het dierenwelzijn. Een aantal dierenorganisaties tonen zich ook bereid om naar dat verhaal te luisteren en de logica van die moderne landbouw te begrijpen. Ik zie dan ook zeker mogelijkheden voor een afsprakenkader, al ben ik eerder voorstander om zoiets van anderen uit te laten groeien dan het van overheidswege op te leggen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): We hebben daarnet in de commissie Leefmilieu een debat gehad over de toekomst van de veesector, en ik denk dat het belangrijk is om altijd in overleg te gaan en zo snel mogelijk alle partijen te horen, ook al kunnen de meningen verschillen. We geraken alleen vooruit wanneer alle betrokkenen ook worden gehoord. In die zin steun ik de bezorgdheid van mevrouw Talpe dat een zo breed mogelijk overleg nodig is. Ook wanneer de meningen verschillen, is het belangrijk dat door overleg begrip kan groeien en naar elkaar kan worden geluisterd. Ik ben dan ook een groot voorstander van dat overleg. Over het meest geschikte moment daarvoor spreek ik me niet uit, maar ik pleit wel voor een ruim overleg, zeker ook met de landbouworganisaties.

Bart Dochy (CD&V): Ik heb zelf ook de oproep gedaan, publiekelijk, aan de landbouworganisaties en het brede veld van de landbouwsector om zichzelf aan te dienen bij de minister om hun advies in te brengen. De minister had inderdaad gezegd dat hij dat nog eens zou bekijken.

Ik weet dat er intussen een gesprek is geweest tussen de minister en de landbouworganisaties en dat ook de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn wordt betrokken bij het verdere proces, maar ik denk dat de grootste bezorgdheid hier is om de betrokkenheid van de landbouwadministratie in het daglicht te stellen. Minister, in welke mate is de landbouwadministratie zelf betrokken bij dit dossier?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben blij met de tussenkomsten van de heren Steenwegen en Dochy en van mevrouw Talpe dat het belangrijk is om iedereen te betrekken bij het geheel. Ik had een beetje last met de insinuatie van de heer Vandenhove dat sommigen dat allemaal niet zo nauw zouden nemen. Ik denk dat het om een gezamenlijke bezorgdheid van iedereen gaat en dat die codex in gezamenlijk overleg moet worden opgemaakt. Ik zou daarbij niet pleiten voor het uitsluiten van bepaalde sectororganisaties aan de gesprekstafel. Dat zou pas nefast zijn voor het draagvlak.

Wat de administratie betreft, collega Dochy, ga ik ervan uit dat die erbij betrokken is. Ik zal het in elk geval vragen aan collega Weyts. De administratie is evenwel niet rechtstreeks betrokken want de bevoegdheid zit bij een andere minister. Maar zij hebben wel ervaring en expertise. Maar als er specifieke zorgen zouden zijn, zal ik ze contacteren.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Ik wil alle collega's en u, minister, bedanken om de bezorgdheid te delen. Het feit dat wij hier vragen de landbouw te horen bij het opstellen van de codex, doet absoluut geen afbreuk aan het belang van dierenwelzijn. Dat staat voorop in de codex. Maar het is een en-enverhaal. Ik ben blij te horen dat iedereen dat erkent en daar ook wil voor strijden. De ene ziet dat wat actiever dan de andere. Ik hoor hier bij sommigen een pleidooi om de sector op te roepen om zelf proactief een inbreng te hebben. Dat ondersteun ik ook. Maar ik wil toch ook wel een wat actievere houding van het kabinet. Maar het is belangrijk dat er inderdaad participatie is en dat daarin het evenwicht wordt bewaakt, al was het maar om te vermijden dat wij achteraf tot bepaalde vaststellingen komen dat er in de codex zaken zijn opgenomen die wij toch beter op voorhand hadden kunnen bespreken en anders hadden kunnen aanpakken. Het is beter te voorkomen dan te genezen. Als wij erin slagen iedereen naar iedereen te laten luisteren, is er meer kans dat wij tot een codex komen die echt af is en die rekening houdt met alle verschillende belangen.

Minister, ik raad u aan toch even te bellen met uw collega van Dierenwelzijn en hem te zeggen dat wij heel graag willen meewerken om de bezorgdheden vanuit de landbouwsector bekend te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inpassing van lokale besturen in de uitvoering van de Farm-to-Forkstrategie – 802 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Op 20 mei 2020 heeft de Europese Commissie de Farm-to-Fork- en biodiversiteitsstrategie gelanceerd als onderdeel van de Europese Green Deal. Opmerkelijk daarbij is dat lokale besturen niet vermeld worden in de strategie, hoewel ze een belangrijke regierol hebben in de transitie naar een ander voedselsysteem. Ook Vlaanderen erkent sinds 2016 de regierol van de lokale besturen en ondersteunt daarom vanuit de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) met een subsidie voor een stafmedewerker lokale voedselstrategie. Het is uitgerekend de VVSG die een aantal vraagtekens plaatst bij de implementatie van de Farm-to-Forkstrategie

in Vlaanderen. De raad van bestuur van de VVSG heeft op 18 november hieromtrent een wishlist opgesteld voor het Vlaamse beleidsniveau.

Ik overloop even de punten. Zodra de EU-subsidies vrijgemaakt zijn voor de lokale besturen, moeten zij ook toegankelijk zijn voor dorpen en kleine steden. Het steunpunt duurzame overheidsopdrachten moet blijven inzetten op de verduurzaming van overheidsopdrachten bij lokale besturen. Er moeten wettelijke en regelgevende instrumenten komen om de integratie van duurzaam voedsel in stedelijke en territoriale planning te verzekeren. De contactpersoon lokale voedselstrategie moet verankerd worden binnen de VVSG. Er moet een vervolg gebouwd worden aan de Vlaamse Raad van Belang Lokale Voedselstrategieën. Het mestactieplan moet aangepast worden aan de doelstellingen van de Farm-to-Forkstrategie. En de samenwerking tussen verschillende gemeenten moet gefaciliteerd worden.

Ik weet dat niet al deze punten tot uw bevoegdheid behoren, maar alleszins zit de regie wel bij de minister van Landbouw, aangezien het gaat over voedsel. Zeker het belang van lokale voedselstrategieën mag niet onderschat worden.

Ik heb volgende vragen. Hoe schat u de vraag in om de lokale besturen te erkennen als volwaardige partner voor de realisatie van de Farm-to-Forkstrategie en de biodiversiteitsstrategie, die deel uitmaken van de Europese Green Deal? Hoe reageert u op de concrete punten die vanuit de VVSG namens de lokale besturen aan het Vlaamse beleidsniveau worden voorgelegd? Zult u samen met de lokale besturen nieuwe accenten uitwerken in het opzetten van lokale voedselstrategieën, om die explicieter af te stemmen op de Farm-to-Forkstrategie en de biodiversiteitsstrategie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik vind het positief dat ook de lokale besturen de Europese Farm-to-Forkstrategie onder de loep nemen. Want het gaat inderdaad om heel belangrijke uitdagingen, waar alle beleidsniveaus samen aan zullen moeten werken om die te realiseren. De Farm-to-Forkstrategie is een cruciaal onderdeel van de Green Deal die de Europese Commissie eind vorig jaar gelanceerd heeft. Die is ook echt wel ambitieus: Europa wil tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent ter wereld worden. Commissievoorzitter Ursula Von der Leyen zei dat ze met de Green Deal de economie en de wijze waarop we produceren en consumeren, versneld wil verduurzamen. Men kiest ook voor een nieuwe strategie voor economische groei: 'groei die meer teruggeeft dan wegneemt', zoals de Commissievoorzitter het vorig jaar zelf formuleerde.

De Farm-to-Forkstrategie is een van de werkpakketten in deze Green Deal, om te komen tot een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem. Je moet die strategie eigenlijk zien als het overkoepelend beleidskader voor alle beleidsdomeinen die raken aan voedsel. De strategie geeft de uitdagingen voor ons voedselsysteem weer, en stelt de doelstellingen scherp waar we de komende jaren samen moeten aan werken. Er zitten 27 acties in.

Dit zijn allemaal heel ambitieuze voorstellen die we vanuit Vlaanderen ondersteunen en mee willen realiseren. Ik maak trouwens werk van een Vlaamse voedselstrategie. Uiteraard gaan wij lokale besturen meenemen in dit verhaal, dat is evident. Er zit daar heel veel expertise en er zitten daar veel innovatieve ideeën, en er is de afgelopen jaren ook al hard gewerkt rond voedsel. Deze expertise nemen we mee. Dus om heel concreet te antwoorden op uw vraag: ja, ik zie de lokale besturen als een volwaardige partner om de Europese en Vlaamse ambities mee te realiseren.

Wat uw tweede en derde vraag betreft: ik heb de punten genoteerd en we gaan samen bekijken wat mogelijk is. U geeft terecht aan dat een aantal zaken niet tot

mijn bevoegdheid behoren en dat we dit dus op een breder niveau moeten bekijken. Daarvoor hebben we in Vlaanderen een netwerk dat alle betrokken beleidsdomeinen samenbrengt rond voedsel. Het lijkt me dus interessant dat we de VVSG daar eens op uitnodigen. Mijn administratie zal hiervoor het nodige doen. Ik wil nog meer inzetten op de korte keten. In het kader van de werkingssubsidie die ik verleen aan het Steunpunt Korte Keten is een overlegstructuur voorzien in de schoot van dat steunpunt. Op dit overleg zullen ook de lokale besturen regelmatig uitgenodigd worden, dat kan ik u garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Dank u wel voor uw positieve antwoord. Ik had ook niets anders verwacht. Ik weet dat u de lokale besturen heel graag betreft bij het Vlaamse beleid. Ook hier overschrijden wij beleidsdomeinen, in dit geval met Binnenlands Bestuur voor een van de thema's. Kunt u daarom ook minister Somers even opbellen om de violen gelijk te stemmen? De lokale besturen hebben wel degelijk een belangrijke regierol te spelen. Ik ben ook blij te horen dat u de VVSG wilt uitnodigen op een netwerkmoment om dieper in te gaan op de verschillende punten die ik heb opgesomd. Voorts is ook de bevoegdheid van de minister van Omgeving betrokken, met het Mestactieplan, een dossier dat toch wel symbool staat voor verduurzaming en voor de samenwerking tussen landbouw en milieu. Op het terrein is er nog vaak veel polarisatie. De boer, die wil boeren. De buurt klaagt over burenhinder of geurhinder en andere overlast, en verzet zich tegen uitbreiding. In dergelijke situaties hebben lokale besturen zeker en vast een belangrijke bemiddelende rol te spelen.

Misschien nog even een uitsmijter, verbonden met de Farm-to-Forkstrategie. Ik heb hier al geregeld gepleit voor stadslandbouw. Dat is natuurlijk iets dat niet een groot economisch product zal vertegenwoordigen. Maar het brengt wel producent en consument heel dicht bij elkaar. Het is dus wel een contextueel element om mee rekening te houden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank collega Talpe voor de suggestie, maar ik sta al bekend als een beller: ik bel heel vaak met de andere ministers. Ik zal dat nu ook doen, voor zover ik het nog niet heb gedaan.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik denk dat wij op één lijn zitten, minister. Ik wens u veel succes met uw belmomenten met uw collega-ministers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vraag van boeren naar ruimte om te ondernemen
– 818 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het strategisch plan voor de veesector
– 786 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de gekoppelde steun
– 819 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Als u dan toch moet bellen naar uw collega's in de regering, moet u misschien ook eens bellen naar uw collega van Omgeving. Ik heb deze vraag ingediend bij het ontstaan van de commotie enkele weken geleden, maar die commotie is nog altijd bezig, na uitspraken van uw collega van Omgeving. Zij sprak haar liefde uit voor kleinschalige, familiale boerderijen en voor landbouw in korte keten. Maar irritant voor een bepaald deel van de landbouwsector is dat haar vergunningsbeleid het moeilijker maakt om vergunningen te krijgen voor grotere inrichtingen. Het resultaat van een stringenter vergunningsbeleid en de uitspraken van uw collega heeft ervoor gezorgd dat men in de landbouwsector kwaad is.

Concreet is er een open brief geweest van Sonja De Becker, voorzitter van de Boerenbond. Zij maakt er haar beklag over dat de Vlaamse Regering de mond vol heeft van een relancestrategie en van het ondersteunen van ondernemers maar daarbij de landbouwers, die ook ondernemers zijn, vergeet. Zij vraagt ruimte voor de landbouwers om te kunnen ondernemen. Bij landbouwers is ruimte om te ondernemen zeer letterlijk te nemen: zij hebben grond nodig. Bovendien is er behalve het vergunningsbeleid en de uitspraken van de minister van Omgeving ook het bosuitbreidingsbeleid dat de landbouwers zenuwachtig maakt. Vaak ziet men natuur en bos als vijand van de landbouw, hoewel ze hand in hand zouden kunnen gaan. Ik heb het daar al vaker over gehad in deze commissie. Alles samen had tot gevolg dat die open brief er kwam en dat er commotie is in de landbouwsector. Vandaar mijn vraag om uitleg aan u, minister van Landbouw.

Hoe reageert u op de open brief van de voorzitter van de Boerenbond om boeren meer ruimte te geven? Zult u een gesprek aangaan met uw collega van Omgeving om na te gaan op welke manier de toekenning van vergunningen voor landbouw kan worden bijgestuurd, in de lijn van de doelstellingen van de relancestrategie die wij samen hebben afgesproken? Welke maatregelen zult u zelf nemen om landbouwers meer zekerheid te bieden om te ondernemen? Hoe wilt u het verlies van landbouwarsenaal, dat er toch ook wel is, tegengaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal proberen op uw vraag te antwoorden. Maar er komt nog een vraag over de veehouderij en die overlapt met uw vraag. Die vragen

hadden volgens mij wel gebundeld mogen zijn. Nu moet ik mij in bochten wringen om apart te antwoorden op vragen die eigenlijk samenhangen.

De voorzitter: Als iedereen akkoord gaat, stel ik voor dat de vragen van collega Steenwegen en collega Vandenhove gekoppeld worden aan deze vraag. Dan behandelen wij die drie vragen samen. (*Instemming*)

De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, mijn vraag sluit inderdaad aan bij die van collega Ongena. De afgelopen weken konden we in de media lezen dat er de laatste jaren steeds meer vergunningen voor veestallen zijn aangevraagd en dat er een schaalvergroting is bij de aanvragen. Die evolutie dreigt de milieuruimte in te nemen en ook die van andere landbouwbedrijven.

Uw collega, minister Demir, reageerde in de media dat ze strenger ging zijn op het goedkeuren van aanvragen. Als reactie hierop hebben de landbouwbelangenverenigingen hun bezorgdheden geuit. Mijn vraag om uitleg stel ik omdat ik vrees dat de polarisatie tussen milieu en landbouw weer zal vergroten, terwijl ik denk dat het in ieders belang is dat wij proberen die tegenstelling te overstijgen. Samen met uw collega Demir kunt u daarin een rol spelen. Ik denk dat wij nood hebben aan een toekomstvisie.

Zowel de Vlaamse veetelers als de mensen uit de sector zelf zitten met veel vragen over hun toekomst. Wat is nog de toekomst van de veeteelt in Vlaanderen? Maar ook andere partijen stellen zich die vraag. Wat is nog inpasbaar in ons landschap? Welke ruimte kunnen we daar nog voor maken? Welke vormen van landbouw kunnen waar?

Die discussie leidt ook in andere landen tot een aangepaste regelgeving. In Nederland bijvoorbeeld werkt men met het concept staldering. Nederland heeft een rem gezet op de groei van de veestapel en wil de veestapel een beetje inkrimpen door staldering. Dat betekent dat men enkel een nieuwe stal kan bouwen wanneer een oude stal verdwijnt en dat ook het aantal dieren dat kan worden gehouden, vermindert. Op die manier werkt men naar een kleinere veestapel.

Minister, welke stappen zult u richting uw collega, minister Demir, zetten om de belangen tussen landbouw en leefmilieu te verenigen en constructief samen te werken?

Ziet u het nut in van een gezamenlijk strategisch plan voor de veesector, waarin de mogelijkheden maar ook de limieten van de veestapel die we in Vlaanderen aankunnen, worden vastgelegd?

Bent u het concept van staldering genegen of ziet u andere mogelijkheden om controle te houden over de Vlaamse veestapel en in te zetten op een verduurzaming van de veestallen?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat inderdaad in dezelfde richting. Ik had mijn vraag ingediend naar aanleiding van de hoorzitting die we hebben gehad over de nieuwe invulling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en over de wijze waarop dat nieuwe GLB kan werken voor de landbouwer en voor de natuur.

Een van de aanbevelingen die door een paar experts werden gedaan, was de ontwikkeling van een plan voor de ontwikkeling van de veeteeltsector op lange termijn, zoals ook de heer Steenwegen al zei. Het regeerakkoord bepaalt dat de

gekoppelde steun voor de rundsvleessector afgebouwd wordt tegen 2027. Deze gekoppelde steun zorgt voor welvaartverlies en een grotere veestapel. Het is dus niet meteen een slechte zaak dat die afgebouwd wordt, maar het is wel nodig dat er een plan komt over de toekomst van de rundsvleessector in Vlaanderen.

Daarnaast formuleerde de EU in haar Green Deal ook de doelstelling om 10 procent van het landbouwgebied te vrijwaren voor biodiversiteit. Een manier om dat te bereiken is door ecoregelingen in te zetten om landbouwers te ondersteunen bij het onderhouden van waardevol grasland. Deze regeling kan men eventueel nog verder differentiëren door bepaalde maatregelen die de biodiversiteit en CO₂-captatie verhogen, extra te vergoeden. Met dergelijke initiatieven kunnen we voor beide uitdagingen al voor een deel een oplossing vinden.

Minister, wordt er een actieplan opgemaakt over de toekomst van de rundsvlees-industrie?

U liet eerder al vallen dat er een alternatief komt voor de gekoppelde steun en dat dit mogelijk gekoppeld zal zijn aan klimaatinspanningen in het kader van het GLB. Onderzoekt u die pistes, nu de opmaak van het strategisch plan bezig is? Wordt een vergoeding voor het onderhoud van grasland overwogen?

Ik had deze vraag al een aantal keer ingediend in het kader van het GLB, maar zij werd telkens uitgesteld. Zij heeft al dusdanig weinig te maken met de politieke discussie die de laatste weken is ontstaan over het al dan niet toekennen van vergunningen voor bedrijven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ongena, de vraag van de sector is terecht. De landbouwsector is een heel grote ruimtegebruiker en bewaart die ruimte ook zoveel mogelijk als een grote ruimte, waar het aangenaam is om te vertoeven en waarin er naast productieve doelen ook steeds meer aandacht is voor de realisatie van milieu en maatschappelijke doelen. De boer heeft er dus eigenlijk geen belang bij dat goede gronden worden omgezet en het schaadt hem natuurlijk op vele vlakken wanneer dat toch gebeurt. Daarbij aansluitend wil ik een oproep doen om onze boeren iets vaker te zien als een deel van de oplossing voor heel veel uitdagingen.

Ik verwijs ook naar wat collega Steenwegen zei, namelijk dat de belangen van landbouw en leefmilieu niet systematisch tegenover elkaar mogen worden geplaatst. Dat brengt ons geen stap dichterbij. Het is geen wij-zijverhaal, omdat de uiteindelijke doelstellingen en belangen dezelfde zijn. Zowel de landbouw als de maatschappij is gebaat bij een gezonde bodem, een gematigd klimaat, voldoende drinkwater, een goed bodemleven en een duurzaam landbouwsysteem.

De meningen kunnen verschillen wanneer het gaat over de instrumenten om deze doelen te bereiken, maar ik zie al veel acties en maatregelen die de landbouwsector neemt om tegemoet te komen aan een verbetering van de leefmilieukwaliteit. Ik denk bijvoorbeeld aan de aanleg van kleine landschapselementen, de inzaai van teelten die de biodiversiteit bevorderen, maatregelen tegen erosie, teeltrotatie, verminderd pesticidegebruik, verhoogd dierenwelzijn enzovoort.

Ik zou echt willen oproepen om die tegenstelling die zo vaak wordt gezocht, te overstijgen en om meer dan ooit het gesprek aan te gaan om de enorme uitdagingen waar we voor staan aan te kunnen.

Wat de ruimte betreft, heb ik vorige week in de commissie mijn mening hierover al gegeven en ik zal ze nog eens herhalen. Landbouwers hebben recht op rechtszekerheid en op ruimte om te ondernemen. Elke vergunningsaanvraag wordt individueel beoordeeld op haar impact op de omgeving. Wanneer blijkt dat aan alle

voorwaarden is voldaan, dan vind ik dat die landbouwer recht heeft op zijn vergunning. Dat is een redenering die wordt toegepast op alle ondernemers en die dus ook moet worden toegepast op onze landbouwers. Ik ben altijd bereid om mee te zoeken naar rechtszekere oplossingen voor de landbouwsector die breed kunnen worden gedragen, maar sowieso is het systematisch weigeren van vergunningen geen duurzaam model. Dat is ook niet de bedoeling. Ik heb begrepen dat collega Demir vanmorgen ook al heeft geantwoord op een aantal vragen ter zake, onder meer van collega Rombouts. Het bieden van een rechtszeker kader is voor mij als minister van Economie maar ook als minister van Landbouw zeer belangrijk.

Wat mij betreft, hebben we nood aan een goed kader voor het beschermen van de open ruimte, met duidelijke regels en met rechtszekerheid voor onze bedrijven maar ook voor particulieren en andere bedrijven. Ik zie vandaag nog altijd een aantal verspreide zonevreemde ontwikkelingen in het agrarisch gebied. Ik vind dat op zich geen gezonde situatie, want daardoor verdwijnt open ruimte in sneltreinvaart, is er extra versnippering en mobiliteitsdruk en ontstaat ook een enorme druk op de prijzen. Het grootste probleem bij jonge boeren vandaag is betaalbare grond. Dat rechtszekere kader is dan ook van groot belang.

Ik weet dat er extra inspanningen nodig zijn. De kern van het probleem voor mij is nog altijd dat onze landbouwers niet of onvoldoende vergoed worden door de markt voor de inspanningen die zij leveren. Om te overleven in een competitieve markt, kiezen onze landbouwers vandaag nog zeer vaak voor kostenleiderschap. En ze staan hierin niet alleen, dat zien we in alle commerciële sectoren van onze economie. Wanneer retailers prijzenoorlogen voeren om de consument te verleiden, hebben we geen hogere wiskunde nodig om te beseffen dat hun leveranciers mee in het bad zitten.

Het is verleidelijk om dit debat enkel toe te spitsen op de aanbodzijde van de markt, de boeren en de agrovoedingsketen, maar het is net dat wat onze landbouwers frustrereert, want de vraagzijde wordt in dit verhaal volledig genegeerd. Ik deel die frustratie.

Ik blijf de selectiviteit die aan de dag wordt gelegd tussen productiesectoren, zeg maar onze maaknijverheid, markant vinden. Wanneer een elektronicafabrikant groeit en als gevolg van schaalvoordelen betere voorwaarden kan aanbieden in de markt, staan we daar positief tegenover, want als consument kunnen we hierbij een voordeel doen. Voor landbouw gelden die wetmatigheden ogenschijnlijk niet. Ik zeg ogenschijnlijk, want de paradox is dat de maatschappij geen probleem lijkt te hebben met het streven naar kostenleiderschap in de landbouwsector omdat dat welvaart creëert en leidt tot voedselprijzen die talrijke andere bestedingen mogelijk maken binnen het gezinsbudget. Wij vinden het allemaal aantrekkelijk dat er goede prijsacties zijn, maar de rekening moet altijd door iemand betaald worden. Dat wil ik ook meegeven, vooraleer ten gronde op de vragen in te gaan.

De fundamentele discussie is eigenlijk of we een plaats zien voor onze boeren als ondernemers in onze huidige vrijmarkteconomie. Tot 1992 waren er de Europese productiequota en werd de aanbodzijde gestuurd vanuit de overheid, maar dat werkte niet in een vrijgemaakte markt en was dus onbetaalbaar. Ik kan het niet plaatsen dat men gaat pleiten om minder voedsel te produceren. Minder dieren, dat is minder melk, eieren, vlees, dus minder voedsel, terwijl er zelfs in ons land jaarlijks 40.000 mensen meer gevoed moeten worden door de bevolkingstoename. Op mondiaal niveau is de bevolkingsaangroei nog sterker. De echte uitdaging waar we volgens mij voor staan, is om de productie te verduurzamen, om ons voedsel zo duurzaam mogelijk te produceren. Daar zie ik dat de boeren zeker bereid zijn die uitdaging aan te gaan. Als we willen dat ze werken aan die maatschappelijke doelen, zullen we ook moeten werken aan de billijke verloning, want het blijven ondernemers die hun boterham moeten verdienen.

Collega's, zo kom ik uiteindelijk bij de vragen. Collega Vandenhove, ik weet dat uw vraag al eerder gesteld was, en ik weet ook dat ze al een paar keer uitgesteld is. Maar het is misschien goed dat de drie vragen, van collega's Ongena, Steenwegen en Vandenhove, samenkomen, omdat het velen aanbelangt en omdat de drie thema's ook grote raakvlakken met elkaar hebben.

Op het vlak van biodiversiteit, klimaat en milieu zijn extra inspanningen nodig om de toekomstige dierlijke productie binnen de grenzen van de milieugebruiksruimte te houden. Daar zijn we het allemaal wel over eens. Veel van die milieudoelstellingen zijn internationaal vastgelegd, zoals in de nitraatrichtlijn, de kaderrichtlijn water, de NEC-richtlijn (national emission ceiling), de internationale klimaatafspraken en de Natura 2000-richtlijnen. Naast die Europese doelen worden in Vlaanderen voor elk van de sectoren specifieke doelstellingen opgelegd. Ik schaar mij achter de realisatie van de Europese en de Vlaamse afspraken. We moeten ons ook telkens de vraag stellen met welke instrumenten we bepaalde doelstellingen het beste kunnen bereiken en ook rechtszekerheid kunnen bieden aan onze boeren.

Ik breng ze ook graag nog eens in herinnering, om alle misverstanden te vermijden. De landbouwsector is globaal genomen, ETS (emissions trading scheme) en non-ETS samen, verantwoordelijk voor minder dan 10 procent van de totale CO₂-uitstoot in Vlaanderen. Als we enkel naar non-ETS kijken, is de landbouw verantwoordelijk voor 17 procent, transport voor 36 procent en gebouwen voor 28 procent. De reductie die de landbouwsector moet realiseren, is 26 procent in 2030 ten opzichte van 2005, waar dit 40 procent is voor gebouwen en 23 procent voor transport. Dat zijn de cijfers en de doelstellingen. Ik heb vorige week nog aan iemand van de pers moeten uitleggen dat er wel degelijk een doelstelling is voor de landbouw. Men ging er zo van uit dat de landbouw niets moest doen, maar de inspanning die gedaan moet worden, is echt niet te versmaden.

Daarnaast zijn er ook een aantal economische vaststellingen waarmee onze boeren rekening moeten houden, zoals: hoe evolueert de vraagzijde op het vlak van hoeveelheid en consumentenvoorkeuren? Het is dus aan elke boer om bedrijfsrisico's in te schatten en in functie daarvan keuzes te maken en een bedrijf toekomst te geven.

Wat is mijn plan, collega Vandenhove? Voor mij is de uitdaging om te kijken hoe we de boeren kunnen begeleiden in het overschakelen naar meer duurzame verdienmodellen, met respect voor de boer die finaal zelf een doordacht bedrijfsmodel moet kunnen uitbouwen. Ik ben niet de overheid die gaat opleggen wat hij moet doen. Maar wij moeten wel het aanbod doen en zorgen dat er begeleiding is als men wil overschakelen. We hebben een digitale tool, die heet de Verdienwijzer. Wat mij betreft is dat een laagdrempelig instrument. Daarnaast zetten we ook in op naschoolse vormingen, waar veel meer dan vroeger de nadruk gelegd zal worden op die verdienmodellen, op inzicht in bedrijfseconomische gegevens, op samenwerking, op korte keten. Ook in het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid zullen een aantal hefboomen voorzien zijn om boeren die willen omschakelen, te ondersteunen, met bijzondere focus op onze jonge boeren en op landbouwers die meer willen samenwerken met collega's. Die samenwerking is voor mij cruciaal om je positie op de markt voor een stuk sterker te maken.

Ook het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) zal nog meer dan vandaag inzetten op innovatie en verduurzaming van onze familiale bedrijven. Vandaag focust het VLIF al op die familiale bedrijven, bijvoorbeeld door het merendeel van de VLIF-investeringssteun enkel te verlenen aan bedrijven met een maximaal bruto bedrijfsresultaat van 800.000 euro. Ik zal dit in de toekomst blijven doen.

Collega's, we hebben nood aan een mix van verdienmodellen, kleinschalige bedrijven die hun volledige productie lokaal kunnen vermarkten, bedrijven die een-

op-een samenwerken met een grotere afnemer, grotere bedrijven die inspelen op een specifieke vraag op de markt. Het is net die variatie die ons in de toekomst sterker en weerbaarder zal maken. Het is die mix die we ook zullen stimuleren via het nieuwe GLB en via de overgangsmatregelen van het aflopende GLB de volgende twee jaar.

Daarnaast moeten we boer en consument dichter bij elkaar brengen, zodat de consumenten bewustere keuzes kunnen maken in de winkel en er een gezonde voorkeur voor Vlaamse producten ontstaat. Dit is het uitgangspunt van het project lokale voeding dat het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) sinds september coördineert en dat verder zal worden uitgerold in de Vlaamse voedselstrategie.

Specifiek voor de dierlijke sectoren stelt het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Visserijonderzoek (ILVO) bijvoorbeeld de Routeplanner Melkvee ter beschikking die in de toekomst zal worden uitgebreid naar de varkenssector, uiteraard zonder melk dan. De routeplanner is een tool die boeren helpt om beslissingen te nemen. Op basis van bedrijfsspecifieke inzichten worden een aantal opties voorgesteld die op lange en middellange termijn voor een melkveebedrijf of de melkveetak op een bedrijf, leiden tot betere economische bedrijfsprestaties. De tool geeft ook aan welke keuzes economisch gezien interessant zijn en ook waarom die keuzes interessant zijn. De meerwaarde van de routeplanner is enerzijds dat de tool bedrijfsspecifieke doorrekening toelaat en anderzijds dat de link wordt gelegd met prestatie-indicatoren op het vlak van rendabiliteit, milieu- en in de toekomst ook klimaatprestaties. Die routeplanner kan bovendien gecombineerd worden met energiescans of klimaatscans. Vandaag maakt al een honderdtal bedrijven gebruik van deze tool. Dat aantal zal in de toekomst nog stijgen.

Wat het concept staldering betreft, denk ik dat u twee zaken door elkaar haalt. Vergeef me als ook ik me vergis. Het is feitelijk onjuist dat de veestapel explodeert in Vlaanderen. Over ideologische visies kunnen en moeten we debatteren in het parlement, maar over de cijfers valt weinig te discussiëren.

Onder veestapel vallen drie diersoorten: runderen, varkens en kippen. Voor twee soorten is de omvang niet groeiend maar dalend. Er waren de voorbije twintig jaar nooit zo weinig runderen en varkens in Vlaanderen als vandaag. Het aantal kippen stijgt wel, maar dat laat niet toe om van een groeiende totale veestapel te spreken. Bovendien heeft de landbouwsector onder het voorlopige Programma Aanpak Stikstof (PAS) als enige economische sector een emissieplafond opgelegd gekregen, terwijl andere sectoren nog altijd een groei kunnen realiseren.

Een andere misvatting is volgens mij dat schaalverandering recht evenredig is met de impact op milieu of klimaat. Dat klopt niet. Net zoals een nieuwe industriële installatie minder impact zal hebben dan een oude fabriek, zal ook een nieuwe of moderne stal waarin de best beschikbare technieken zijn toegepast, tot minder emissies leiden.

Maar in plaats van het aanbod te sturen vanuit de overheid, geef ik er de voorkeur aan om boeren duidelijke keuzes te laten maken, net zoals we ruimte voor ondernemen creëren voor andere sectoren.

Mijn voorkeur gaat uit naar maatregelen die bottom-up worden genomen. Het convenant 'enterische emissies', dat loopt van 2019 tot 2030, is daar een mooi voorbeeld van. De sector neemt daar zelf het voortouw om nieuwe maatregelen voor methaanreductie bij rundvee uit te denken en te implementeren. De innovatie die daar wordt gerealiseerd, heeft geleid tot wereldwijde faam, omdat onze voedselstrategie op die dieren zoveel succes heeft voor de methaanproductie. Ik steek ook niet onder stoelen of banken dat wanneer de resultaten er in 2025 niet zijn, we bijkomende maatregelen zullen nemen.

Collega Vandenhove, wat de zoogkoeien betreft, onderzoekt het Departement Landbouw en Visserij inderdaad ook de mogelijkheid om maatregelen te ontwikkelen gericht op het behoud en beheer van graslanden, met als doelstelling bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen. Dat soort maatregelen kan passen binnen zowel de ecoregelingen als de meerjarige agromilieu- en klimaatmaatregelen. Zodra het Europese kader vastligt, kunnen we hier ook mee verder gaan.

Ik wil ook nog even melden dat ik zeer nauw overleg pleeg met collega Demir, dat het absoluut onze bedoeling is om samen te werken. Als bevoegd minister heeft zij enorme uitdagingen, die ze vanochtend in de commissie heeft geschetst. Als minister van Landbouw heb ik ook enorme uitdagingen. We gaan dan ook een gevoelige periode tegemoet, waarin goede evenwichten moeten worden gevonden, maar het is absoluut de bedoeling om het recht op ondernemen, ook in de landbouwsector, te vrijwaren en hand in hand te laten gaan met de klimaat- en milieudoelstellingen die moeten worden gehaald.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dit is een belangrijke en gevoelige discussie. We kunnen er niet naast kijken: de polarisatie tussen natuur en landbouw is helemaal terug. De geest is uit de fles, we betreuren het allemaal maar het is natuurlijk wel een feit. We merken dat aan alles. Er worden open brieven geschreven en mails verstuurd. In onze mailbox krijgen we de ene dag brieven van een natuurbeweging die zegt dat wat de boeren zeggen niet juist is, de andere dag zijn het mails van de landbouwsector, die beweert dat wat de natuurjongens zeggen niet juist is. De sfeer is niet goed. De serieuze focus op die megastallen en de veeteeltsector heeft de polarisatie opnieuw op de spits gedreven en jaagt de hele landbouwsector in het defensief, en terecht. We mogen niet in die val trappen.

U gaf zelf aan dat een landbouwer ruimte, rechtszekerheid en indien mogelijk ook minder papierlast vraagt. Dat zijn de drie grote vragen die landbouwers hebben en waar we niet doof voor mogen zijn.

Wat die ruimte betreft, maken we geen keuze. We pleiten voor een mix van verschillende modellen, niet exclusief voor de kleinschalige korte keten of omgekeerd enkel voor de megastallen. In het regeerakkoord is de keuze duidelijk: we willen een schaalverandering waarbij op maat van de boer wordt gewerkt en waarbij niet enkel ecologische duurzaamheid wordt nagestreefd, maar ook economische duurzaamheid.

Minister, het is belangrijk dat we de geest opnieuw in de fles krijgen met de keuzes die zijn gemaakt in het regeerakkoord. Daarvoor zou het misschien nuttig kunnen zijn dat u samen met minister Demir een of ander actieplan opstelt. Dat gebeurt ook op andere vlakken, bijvoorbeeld door de ministers Somers en Demir over de lokale klimaatplannen, door de ministers Somers, Demir en Beke over de handhaving van criminaliteit in steden en gemeenten. Daarbij probeert men de gevoelheden bij de verschillende ministers wat samen te brengen. Ik denk dat een dergelijk gezamenlijk actieplan over de verzoening van een duurzame landbouw met de klimaatdoelstellingen, waarbij ook in de richting van de vergunningen wordt gekeken, misschien wel kan helpen om de geest opnieuw in de fles te krijgen en de polarisatie onder controle te krijgen. Dat zou een sterk signaal zijn.

Het is maar een suggestie, minister, u doet er mee wat u wilt, maar ik denk wel dat we een gemeenschappelijke doelstelling hebben, namelijk de onnodige polarisatie en tegenstellingen opnieuw onder controle krijgen. Hoe denkt u over dit idee, minister?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik ben toch wel wat ontgoocheld in uw antwoord, en ik zal u uitleggen waarom. We staan voor enorme maatschappelijke uitdagingen. Die worden het duidelijkst wanneer het gaat over het klimaat maar bij landbouw gaat het ook over andere vormen van impact. Ik verontschuldig me voor de collega's die vanochtend de commissie Leefmilieu hebben gevolgd, want het zal een beetje een herhaling zijn, maar op een aantal systemen moeten wij echt een volledige transitie maken. Het gaat over mobiliteit, energie, ons ruimtegebruik en ons landbouw- en voedingssysteem. Op verschillende vlakken is wel degelijk een transitie bezig. Die is momenteel misschien het duidelijkst op het vlak van energie. We maken een volledige omschakeling naar duurzame en hernieuwbare energie. Ook bij mobiliteit worden grenzen gesteld aan wat nog draagbaar is. Wanneer de impact bijvoorbeeld inzake gezondheid in onze steden te groot is, wordt geprobeerd de impact te verlagen door middel van lage-emissiezones.

Die omslag moet ook gebeuren in ons landbouw- en voedingssysteem. We hebben al heel veel maatregelen genomen en er zijn al veel inspanningen gebeurd, maar we stellen vast dat we op die manier wellicht niet binnen die grenzen geraken. Ik verwijs daarbij onder andere naar het rapport van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), maar nog interessanter is het Natuurrapport dat maandag is voorgesteld. Ik adviseer om dat echt eens goed te bekijken.

Dat rapport zegt eigenlijk twee dingen. Op basis van de feiten en cijfers gaat het helemaal niet goed. Het is zorgwekkend dat op een aantal vlakken geen enkele vooruitgang meer werd geboekt. Maar daarnaast wordt daarin ook de hand gereikt naar de landbouwsector waar er een aantal taboes zijn. De discussie over die omslag is in andere sectoren volop bezig, maar in de landbouwsector blijkt dat bijzonder moeilijk te zijn. Men blijft zich blindstaren op technologische vernieuwingen, terwijl we allemaal weten dat dat onvoldoende zal zijn. Vandaar mijn oproep – en dat was ook de bedoeling van mijn vraag om uitleg – om naar de toekomst te kijken en samen met alle betrokkenen – en dan gaat het niet alleen over de landbouworganisaties en niet alleen over u en minister Demir – en actoren dat brede debat aan te gaan en samen te zoeken naar de toekomst van de veesector in Vlaanderen. Die zal bepaalde limieten niet mogen overschrijden.

We hebben het tijdens een van de vorige vergaderingen nog gehad over het begrip 'milieugebruiksruimte' in het kader van de vergunningverlening. Het is niet zo dat elk bedrijf losstaat van de totale impact, we moeten kijken wat de lokale impact is van bepaalde activiteiten. Dat is zo voor landbouw en dat is zo voor andere sectoren.

Iedereen pleit voor rechtszekerheid, ik ook. We hebben het daar vanmorgen ook al uitgebreid over gehad met minister Demir, omdat het haar bevoegdheid is om die vergunningen te verlenen. Daarbij hebben we vastgesteld dat rechtszekerheid niet alleen geldt voor ondernemers, maar ook voor de andere partijen. Vele andere partijen voelen zich de laatste tijd in een heel rechtsonzeker kader. En het was ook een rechtsonzeker kader, want de Raad van State en het Grondwettelijk Hof hebben een aantal wetgevende initiatieven van de vorige regeringen vernietigd omdat die niet terecht waren. Dat leidt tot rechtsonzekerheid. Volgens mij zitten we nu in een rechtszekerder kader. Het komt er nu op aan dat kader op een goede manier toe te passen, maar dan voor alle partijen.

Ik wil terugkomen op mijn pleidooi voor een debat. Vanmorgen zei minister Demir dat zij nadenkt over waar bepaalde landbouwactiviteiten nog zouden kunnen worden uitgevoerd. Zij dacht aan een soort zonerings in de ruimtelijke ordening, waarbij men bepaalde zones voorziet waar bepaalde vormen van landbouw thuishoren. Wat is uw reactie daarop, minister? Wat is uw visie daarop?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal een paar reacties geven. U zult van mij begrijpen dat ik het niet volledig eens ben met u en met de heer Ongena. Ik ben wel blij dat de geest een beetje uit de fles komt. Het is goed dat we in Vlaanderen eindelijk dat debat gaan voeren, uiteraard met argumenten pro en contra.

Ik sluit me aan bij collega Steenwegen dat we dat fundamentele debat blijven uitstellen. Minister, u zegt dat we zullen moeten bijpassen als we de cijfers voor 2025 niet halen. Het zal ook moeilijk anders kunnen, want we zullen die cijfers niet halen.

Ik stel vast dat tegenover heel wat objectief wetenschappelijk materiaal dat ook de laatste weken naar boven is gekomen via de pers en andere kanalen, eigenlijk een vakbond staat. Want laten we eerlijk zijn: objectieve argumenten worden niet weerlegd met andere wetenschappelijke argumenten maar met slogans. Zo haalde vorige week tijdens de heel goede hoorzitting over alternatieve verdienmodellen de vertegenwoordiger van een bepaalde organisatie op het einde toch nog even uit over wat er allemaal gaande is in de landbouwsector. Dat is echt geen goede manier van werken. Er zijn wetenschappelijke en objectieve feiten die niet kunnen worden ontkend. Die kunnen enkel worden ontkend, ontkracht of verbeterd met andere objectieve elementen maar niet met eigenlijke standpunten van een belangenorganisatie. Ik had het over een vakbond waar ik niets tegen heb maar de twee zijn wat dat betreft niet vergelijkbaar.

Ik heb ook nog een aantal punctuele opmerkingen op wat u hebt gezegd. Ik heb de vraag over het onderhoud van grasland al vaker gesteld en ik krijg daar in alle eerlijkheid nooit een antwoord op. Wanneer zou eventueel aan die vergoeding wordt gedacht, is er een concrete timing?

Ik ben het ook niet met u eens en ik begrijp ook niet dat u dat in de context van Vlaanderen zegt, dat de bevolking stijgt en dat we dus almaar meer productie nodig hebben. Laten we eerlijk zijn: het is geen probleem van onvoldoende productie in Vlaanderen en zelfs in de wereld, het is een probleem dat bepaalde groepen niet worden bereikt met de productie. Dat is een heel ander gegeven.

Vorige week hebben we een zeer goede hoorzitting gehad over die alternatieve verdienmodellen. Mijn commentaar daarop, terecht of onterecht, is dat die verdienmodellen veel te veel blijven uitgaan van het traditionele model waarin we blijven geloven en waarmee we de cijfers voor 2025 niet zullen halen. Een van de opmerkingen daarop ging over de monopoliesituatie en de oligopoliesituatie van bepaalde organisaties. Minister, u hebt vandaag gezegd dat u niet van plan bent in te grijpen vanuit de overheid maar dat u dit van onderen uit wilt laten komen. Wel, dan zult u dat fundamentele probleem, ook dat verdienmodelprobleem, niet oplossen. Daar zou de overheid net wel moeten ingrijpen om tot een ander model te komen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik wil een paar bedenkingen maken. Minister Crevits was ooit minister van Onderwijs. Ik vind niet dat alle maatschappelijke problemen door het onderwijs moeten worden opgelost. Ik heb de indruk dat dit ook bij Landbouw het geval is: het lijkt alsof alle problemen die moeten worden opgelost, bij Landbouw moeten worden opgelost.

Wij staan voor een gezinslandbouw, ik heb dat net ook in de commissie Leefmilieu al gezegd. Maar binnen gezinnen zijn er ook generatieverschillen, en dat draait men niet in één keer. Er is een- of maximaal tweemaal per jaar een teelt, men kan daar niet week na week of maand na maand ingrijpen. Het gaat telkens om een vrij lange cyclus. Ook bij vee is dat het geval: men kan niet zomaar iets omschakelen. Er is het gezin, de landbouwers zelf. Zij moeten er in eerste instantie

voor openstaan. Langs de andere kant is er het vee dat ook mee moet. Dat vergt natuurlijk wel wat tijd.

Ik ben het ermee eens dat er iets moet gebeuren, maar ik heb bedenkingen bij de snelheid waarmee dat moet gebeuren. Wat de ondersteuning van de landbouw betreft, was er daarnet sprake van de leveranciers. Die moeten een bestaansreden hebben, een bestaansrecht. Die rechtszekerheid waar regelmatig over wordt gesproken, zal ervoor moeten zorgen dat ook de landbouwers een fatsoenlijke prijs krijgen voor hun producten.

Het ging daarnet ook over technisch materiaal. Wat geven wij niet uit aan bijvoorbeeld computers, televisie? Dat gaat vaak over duizenden euro's. Maar wanneer we het hebben over onze dagelijkse voeding, dan gaat het vaak over een verschil van een halve euro of 20 cent. Die halve euro of 20 cent maakt echter wel een belangrijk verschil voor de landbouwer. Daar moet op een andere manier naar worden gekeken. Daar is tijd voor nodig, maar we moeten de vinger aan de pols houden waar dat nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me aan bij deze vraag omdat, zoals de minister daarnet al zei, heel wat elementen met elkaar verbonden zijn. Iedereen geeft aan dat de doelstellingen die we nastreven dezelfde zijn. Als we van daaruit kunnen vertrekken, kunnen we inderdaad ook ver geraken. Ik denk oprecht dat op het terrein iedereen dat wil nastreven.

Ik stel wel vast dat in deze commissie duidelijk wordt vertrokken vanuit een positieve benadering van de sector, waarbij de inspanningen die de sector nu al doet, worden benadrukt. Dat is een groot verschil met het debat dat we vanmorgen hebben gevoerd in de commissie Leefmilieu, waar de focus voortdurend ligt op de doelstellingen die niet worden bereikt en op de slechte resultaten die worden gehaald.

Ik heb vanochtend aangestipt dat het ook belangrijk is dat mensen en sectoren en ook de inspanningen die zij doen, worden erkend en gerespecteerd. Dat moet worden opgenomen in het debat.

Ik denk dat de landbouwsector, meer dan welke andere sector ook, permanent in transitie is. Deze sector heeft al heel wat evoluties doorgemaakt. Ook nu wordt vanuit de sector samen met onderzoeksinstellingen bekeken hoe een toekomstvisie voor de sector kan worden uitgewerkt en hoe de sector nog meer kan worden verduurzaamd. Dat is een permanent gegeven voor de sector, men kan dan ook niet zeggen dat er nog geen initiatief is genomen. We moeten de sector nog meer aanmoedigen en nog meer tools aanreiken.

Dat dat met diverse bedrijven zal zijn, heb ik vanochtend ook gezegd. Ik ben dan ook blij dat u dat duidelijk bevestigt, minister. Dat is ook het engagement dat in het regeerakkoord staat. Ook voor een landbouwbedrijf is het belangrijk om bedrijfskeuzes te maken afhankelijk van de omgeving, van de toestand en de organisatie van het bedrijf, van de ondernemers zelf enzovoort. Er zijn heel wat factoren en actoren die daarop inspelen. Het is dan ook heel belangrijk dat we de ondernemers ruimte bieden om hun keuzes te maken. Het is ook belangrijk dat iedereen dat erkent en daarachter kan staan. De afgelopen weken hebben we op dat vlak toch wat spanningsopbouw gezien.

We hebben daar vanmorgen over gesproken en vastgesteld dat minister Demir een andere houding heeft aangenomen in de commissie. Ze heeft duidelijk aangegeven dat ze rechtszekerheid wil bieden aan agrarische ondernemers en in overleg wil gaan met u, als minister van Landbouw, en met de sector. Dat is cruciaal. We

kunnen heel veel spreken over de sector maar het is nog veel belangrijker om met de sector te spreken. Ik hoop dat dit een vervolg kan krijgen en dat u samen met minister Demir en de sector rond de tafel zult zitten waarbij een aantal zaken die de afgelopen weken naar buiten zijn gekomen, kunnen worden uitgeklaard en besproken.

Ik heb daarstraks gezegd dat er al heel wat positieve resultaten zijn van de inspanningen die zijn geleverd, maar er zijn natuurlijk ook nog heel wat uitdagingen, dat moeten we niet ontkennen. Wanneer men vanuit wederzijds respect voor elkaar kan vertrekken, kan een gesprek tot een positiever en beter resultaat leiden. In die zin betreur ik immens de huidige polarisatie. Ik hoop echt dat we dit van hieruit afkeuren. Het is heel jammer dat bepaalde zaken eenzijdig aan bod komen en dat bepaalde zaken worden gelinkt, terwijl ze niet met elkaar verweven zijn. Ik heb al gezegd dat het belangrijk is om het debat zuiver te voeren. Daarbij moeten alle resultaten op tafel worden gelegd en moeten de juiste linken worden gelegd tussen oorzaken en gevolgen.

Wanneer ik de collega dan hoor vertellen dat hij het positief vindt dat er polarisatie is, omdat het de mogelijkheid geeft om het debat eindelijk open te voeren, dan betreur ik dat. Ik heb dan ook echt grote twijfels bij de goede bedoelingen van de collega's die op die manier het debat willen voeren. Ik hoop dat we het over een andere boeg kunnen gooien en tot positieve resultaten kunnen komen. Dat is in ieders belang.

Bart Dochy (CD&V): Ik dank de collega's voor de nuance in het debat. Zoals ik daarnet in de commissie Leefmilieu heb gezegd, is ons landbouwmodel het resultaat van een decennialange evolutie. Uiteindelijk kunnen wij dat niet van vandaag op morgen omkeren. Het langetermijnperspectief is in dezen dan ook belangrijk.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister Demir heeft vanochtend in de commissie Leefmilieu een aantal nuances aangebracht. Ik denk dat de meeste collega's appreciëren dat er wordt gewerkt aan een rechtszeker kader.

Vanuit mijn fractie kunnen een aantal ambities uit het regeerakkoord samen sporen. We moeten die tegenstellingen overstijgen. Er staan belangrijke ambities inzake natuur en klimaat in het regeerakkoord en het is dan ook logisch dat de bevoegde minister daar ten volle werk van maakt. Maar het is even belangrijk dat we in het regeerakkoord ook een aantal ambities inzake landbouw hebben opgenomen. Een van de belangrijkste uitgangspunten is om de landbouwers als ondernemers te benaderen en hen daarin te ondersteunen. Ik denk dat er in Vlaanderen ruimte moet zijn voor landbouw in al zijn verscheidenheid. Landbouw is per definitie een sector die op lange termijn werkt. Er moet dan ook een langetermijn-stabiel wetgevend kader zijn waarbinnen landbouwers kunnen ondernemen. Uiteraard evolueert dat kader naargelang de maatschappelijke doelstellingen en noden die op ons afkomen, onder meer op het vlak van milieu en klimaat.

Ik denk dat we uit die loopgravenoorlog moeten komen – dat was ook de oproep in het Natuurrapport – en dat we de twee doelstellingen samen moeten leggen. Dat kan, ik geloof daarin. Ik denk dat dit mogelijk is in overleg met de sector en met de twee betrokken ministers. Daarbij moeten we een visie op iets langere termijn hanteren en iets verder kijken dan puur de artikels van de dag. Ik heb hier veel goede wil gehoord van alle collega's, en ook bij de twee betrokken ministers. Ik denk dat we op die weg moeten voortgaan om onze landbouwers een goede toekomst te geven in onze regio.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil beginnen met het laatste wat collega Coel zei over de artikels van de dag. Collega Coel, het is waar wat u zegt, maar alles begint met respect. Wanneer een artikel van de dag getuigt van het omgekeerde, dan wekt dat ergernis en leidt dat tot uitspraken die de polarisatie voeden.

Wanneer men aan de lange termijn wil werken, moet men dat in alle rust en sereniteit kunnen doen. Dat serene klimaat was de laatste weken volledig afwezig en dan komt men in een hele moeilijke situatie terecht. Ik wil niet met stenen gooien of zeggen wie daarvoor gezorgd heeft, maar ik doe al heel lang aan politiek en heb gezien dat de beste oplossingen nooit uit een zware polarisatie komen, wel uit een discussie, collega Steenwegen. Ik vind dat we het echt ten gronde moeten hebben over de manier waarop dat moet gebeuren.

Ik zie ook af wanneer ik boeren zie die aan schaalvergroting moeten doen omdat ze anders niet uit de kosten geraken. Ik vind dat verschrikkelijk. Vandaar mijn focus op die rendabele verdienmodellen, waarbij we ervoor zorgen dat mensen niet genoodzaakt zijn de keuzes te maken die hun ouders hebben gemaakt maar voor nieuwe modellen kunnen kiezen. Vandaar ook onze inzet op nieuwe producten zoals eiwithoudende gewassen, waarbij we moeten nagaan of we die niet hier op een goede manier kunnen produceren. Ik hou niet van de polarisatie omwille van de polarisatie. Dat is niet nodig.

Collega Ongena, u hebt in uw tussenkomst bevestigd wat ik net zei, namelijk dat we een mix nodig hebben van verdienmodellen. U hebt net als een aantal andere collega's verwezen naar het regeerakkoord en ik ben het daar uiteraard mee eens. Ik beschouw uw vraag als een ondersteuning van de nood aan ruimte voor onze boeren.

Wat duurzame ontwikkeling betreft, zijn er drie componenten: economie, ecologie en de sociale component. Het is niet onlogisch dat bepaalde groepen zich op één thema focussen en minder op de andere. Dat is logisch, ik heb daar eigenlijk geen probleem mee. Maar de polarisatie helpt het debat niet vooruit. We moeten naar een beleid dat een evenwicht zoekt tussen die drie facetten van duurzame ontwikkeling. Dat is voor mij elementair.

Collega Steenwegen, de technologie heeft onze samenleving ingrijpend gewijzigd, heel vaak ten goede. Ik begrijp niet goed, ofwel begrijp ik u verkeerd, waarom dat in de landbouw niet zou mogen. Men kan toch niet in een gewijzigde samenleving verlangen dat een categorie stilstaat en dat alle andere categorieën technologische vooruitgang boeken. Ik heb trouwens op veel landbouwbedrijven schitterende innovaties gezien – ik heb er al een aantal genoemd – die ervoor zorgen dat de boer tijd heeft om creatief te zijn en na te denken, en dat een grote sprong voorwaarts wordt gemaakt inzake duurzame productie.

Minister Demir en ikzelf hebben ook een aantal bedrijfsbezoeken gebracht aan onze boeren, en we werken op veel punten goed samen, met alle collega's trouwens. Collega Ongena, uiteraard zal ik rekening houden met uw suggestie. Er wordt goed samengewerkt in het kader van bijvoorbeeld de Blue Deal. We hebben heel wat gezamenlijke projecten in de steigers gezet. Vlaanderen Circulair is een ander gezamenlijk project waarin we nog zoveel vooruitgang kunnen boeken. We zullen die opportuniteiten ook grijpen.

Landbouw moet net als alle andere sectoren inspanningen leveren voor het klimaat, ik ben het daar absoluut mee eens. Maar daar moet wat mij betreft worden ingezet op innovatie. Door de ontwikkeling van nieuwe technieken zijn al grote winsten geboekt, bijvoorbeeld de luchtwassers om ammoniak te reduceren.

Collega Vandenhove, de timing graslanden spoort samen met het nieuwe GLB en start in 2022. ILVO werkt ook actief aan het vraagstuk waar ruimte en landbouw

goed kunnen worden gecombineerd. We hebben samen met de bouwmeester een studie gemaakt rond productieve landschappen. Die inzichten zijn bijzonder nuttig en de expertise kan onder meer via ILVO bijdragen aan deze oefening.

Collega Vandenhove, ik ben zeker bereid om verder te spreken over de mix aan verdienmodellen waar we vandaag naar op zoek zijn, evenals over de combinatie met de draagkracht van onze leefomgeving. Ik heb het wel niet voor discussies over aantallen. Ik vind dat lastig en daar verschillen we misschien van mening. Het gaat voor mij niet over de aantallen maar wel over welk type landbouw men op welke locatie kansen moet geven. Ik ben het daarover met collega Demir eens en we zetten onze gesprekken daarover verder.

Voldoende voedsel produceren voor een toenemende bevolking is voor mij elementair. We moeten erover waken dat de logistieke ketens erin slagen om het voedsel bij iedereen te krijgen. De bevolking neemt toe, maar de productiemiddelen zijn begrensd. Het kan dan niet anders dan dat er meer moet worden geproduceerd op dezelfde ruimte om iedereen te kunnen voeden.

Collega Pieters, u haalt terecht aan dat niet alle doelstellingen bij de landbouwsector mogen worden gelegd. Vandaar dat ik ook bewust cijfers over de klimaatdoelstellingen en het aandeel CO₂-uitstoot van de andere sectoren heb gegeven. Iedere sector heeft zijn aandeel. Het is mijn taak als minister van Landbouw om de boeren te helpen en te begeleiden, en innovatieonderzoek vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Op de prijs van de producten heb ik als minister minder impact, maar wij allemaal hebben daar als consument wel een impact op.

Collega Vandenhove, het gegeven dat bepaalde spelers op de markt een stevige positie hebben ingenomen, is niet uniek in de landbouwsector. In het verleden is al bewezen dat een heel sterk sturende overheidsingrijpende werking van de vrije markt eigenlijk ook niet goed is. We moeten echt inzetten op de duurzame verdienmodellen, met respect voor de individuele keuzes die een boer toch nog op het einde van de rit zelf kan maken.

Collega Rombouts, de evolutie die de sector heeft doorgemaakt sinds midden vorige eeuw, is enorm. Die trend zal zich voortzetten, niet van vandaag op morgen, want de landbouw is een sector waar afschrijvingen ook op langere termijn verlopen. Nog even opmerken dat we soms de indruk geven dat alles van vandaag op morgen moet veranderen, maar daarmee kwetsen we ook de mensen die investeren, die een toelating hebben gekregen en die ook hun investering willen afbetalen, investeringen waarvoor ze op een bepaald moment toelating hebben gekregen. Haalbaarheid en betaalbaarheid zijn sleutelwoorden.

Collega Coel, ik dank u voor uw genuanceerde tussenkomst. Ze sluit eigenlijk aan bij de wederzijdse communicatie tussen collega Demir en mezelf. Duurzame ontwikkeling is en-en, het is niet het ene of het andere. Niemand heeft er baat bij dat we het onze boeren onmogelijk zouden maken om hier te produceren.

Collega's, er is dus nog heel veel werk aan de winkel, maar laat ons het debat, zoals het hier is gebeurd, op een genuanceerde wijze voeren. Ik sta zeker open om de komende weken en maanden stappen te zetten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, ik zal het kort houden, want er is al heel veel gezegd.

Het is goed dat minister Demir, zoals collega Coel ook zegt, een beetje nuance heeft aangebracht. Het is een zeer gevoelige materie, dat weten we en dat hebben

we nog maar eens gemerkt. Het is daarom goed dat men er voldoende genuanceerd over blijft.

Collega Vandenhove, soms is het een goede zaak dat de geest eens uit de fles komt, vanuit het idee 'du choc des idées jaillit la lumière'. Het kan soms bijdragen, maar op het einde van de rit moet de lamp wel branden. Ik heb het gevoel dat er nu vooral met lampen naar elkaar wordt gegooid, en dat is ook geen goede zaak. Daarom blijf ik bij mijn oproep: klimaat-en natuurdoelstellingen zijn heel belangrijk en we moeten ze halen, maar we moeten ze verzoenen – en we weten dat we ze kunnen verzoenen – met de vraag van de landbouwer naar rechtszekerheid, naar grond, naar ruimte om te ondernemen en naar minder administratieve overlast. Ze zijn te combineren, maar er moet natuurlijk goede wil zijn langs twee kanten. We kunnen alleen maar oproepen dat men die goede wil snel terugvindt.

Minister, ik blijf bij mijn suggestie dat het goed zou zijn als er een gezamenlijk initiatief zou komen van u en minister Demir om te proberen de geest opnieuw in de fles te krijgen of om de lamp toch te doen branden. Alvast bedankt.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik zou eerst willen zeggen dat ik op geen enkele manier heb gezegd dat ik tegen technologische vooruitgang in de landbouw ben. U hebt me dan volledig verkeerd begrepen. Ik zie ook wel dat er heel veel gebeurt, maar ik stel vast, met vele anderen, dat het onvoldoende is en niet volstaat. Het grote taboe, de olifant in de kamer, van het verminderen van de veestapel, blijft nog altijd overeind. U blijft rond de hete brij draaien. Ik ben echt ontgoocheld, echt waar.

We moeten het debat durven aan te gaan, in de eerste plaats in het belang van onze boeren. In die zin volg ik collega Vandenhove wel. Elke investering die we vandaag doen en die een 'lock-in' verzekert voor veel boeren, elke investering die we vandaag doen die niet in overeenstemming is met wat we uiteindelijk zullen moeten bereiken, is een foute investering. We hebben er alle belang bij om zo snel mogelijk het grondige debat aan te gaan en duidelijk te maken binnen welke contouren we met de landbouw verder kunnen. Het is in de eerste plaats – en ik herhaal het – in het belang van de boeren, niet per se in het belang van de veevoederproducenten, niet in het belang van de adviesbureaus die veel geld verdienen, niet in het belang van de pesticidenhandelaars, maar zeker wel in het belang van onze boeren.

Ik vind het spijtig: we proberen polarisatie te vermijden, maar als je iedere keer als je iets in vraag stelt, het verwijt krijgt dat je alles ontkent of dat je niets nog wilt of nog mag, dan kun je natuurlijk geen debat voeren. Ik betreur die polarisatie enorm en ik vraag dat iedereen eens goed nagaat vanwaar die polarisatie in het debat komt. Ik zie veel handen uitgereikt worden, maar ik zie ook handen die helemaal niet ingaan op die uitnodiging. Ik vind het spijtig. Ik hoop dat we toch in de loop der tijden de bereidheid vinden en misschien ook de moed vinden om het debat aan te gaan, natuurlijk vanuit wederzijds respect, maar ook vanuit de bezorgdheid voor de toekomst. We moeten naar andere inzichten gaan voor een aantal problemen die er zijn en die we met alle technologische vernieuwingen vandaag niet kunnen oplossen. We moeten een grondig debat kunnen voeren over de toekomst van zo'n sector.

Ik nodig u uit het Natuurrapport eens goed te lezen en misschien ook eens te luisteren naar de directeur van het Europees Milieuagentschap, Hans Bruyninckx, die een verklaring heeft afgelegd en heel duidelijk heeft aangegeven waar het pijnpunt ligt. Hij nodigt uit om het debat aan te gaan.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Ik wil me aansluiten bij wat collega Steenwegen zegt. Ik zou het niet beter kunnen zeggen. Ik denk dat we, in alle eerlijkheid, in het Vlaams Parlement nogal snel spreken over polarisatie. We moeten een goed debat hebben, een goede discussie hebben. Hoe meer u tegen mij spreekt over polariseren, hoe meer ik geneigd zal zijn, niet om te polariseren, maar om te doen alsof ik polariseer.

Als ik het wekelijkse voorwoord lees van bepaalde publicaties van de grote baas van een van de belangrijkste landbouworganisaties, dan vraag ik me echt af wie polariseert. Het is misschien goed om die voorwoorden eens naast elkaar te leggen en ik denk dan dat we dan heel dicht bij het woord 'polariseren' komen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de uitvoering van het schoolprogramma 'Oog op Lekkers' – 939 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik zal mijn vraag beperkt proberen te stellen.

Met de hervorming van het Tutti Frutti-programma naar 'Oog voor Lekkers' in 2017 probeerde Vlaanderen zoveel mogelijk scholen te laten intekenen op de bedeling van fruit en melk via de bestaande Europese toelagen hiervoor. Dat had succes. Het schooljaar 2019-2020 begon dus met een recordaantal deelnemers, maar halverwege de rit kwam het coronavirus. Op 13 maart sloten alle scholen en er is dus een gat van twee maanden ontstaan, ofwel 20 procent van het effectieve schooljaar zonder leerlingen in de klas.

Uiteraard was ik benieuwd naar de impact van deze situatie op de afname van de Oog voor Lekkers-producten. In mijn vraag van 3 augustus peilde ik hiernaar, maar u kon begrijpelijkerwijs nog geen cijfers geven. Wel gaf u aan dat we niet hoefden te vrezen voor veel producten die verloren zouden zijn gegaan door het flexibele bestelsysteem dat scholen had toegestaan bij een calamiteit de levering te stoppen.

Ik informeerde in oktober opnieuw naar het omgezette volume. Het antwoord was toch opmerkelijk: "Op basis van de al ingediende en uitbetaalde steunaanvragen schat het Departement Landbouw en Visserij dat er in het schooljaar 2019-2020 zo'n 448.000 kilo groenten en fruit en 132.000 liter melk in het kader van Oog voor Lekkers werd verdeeld onder de leerlingen. Door de toename van het aantal deelnemende scholen is deze hoeveelheid hoger dan het schooljaar daarvoor."

Ik was toch enigszins verbaasd dat er meer verdeeld was, hoewel alle scholen twee maanden gesloten waren. U verwijst naar het hoger aantal deelnemers, maar die stijging lijkt me niet in verhouding tot het corona-effect.

Minister, is er sprake van een effect van de schoolsluitingen wegens corona op de afname van de producten? Tonen de steunaanvragen van de scholen effectief een stopzetting van de leveringen tijdens de sluitingsperiode? Zo ja, op welke manier is de stijging van de afname over het volledige schooljaar dan te verklaren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Joosen, ik dank u voor de vraag. U hebt gelijk dat het op het eerste gezicht contra-intuïtief lijkt dat er het voorbije schooljaar een groei was in de aantallen fruit, groenten en melk dat via deelnemende scholen verdeeld is over de leerlingen, terwijl de scholen een hele tijd gesloten werden door corona. Maar de cijfers zijn juist en er zit een logische verklaring achter.

Alle deelnemende scholen komen in aanmerking voor een eerste periode van tien weken gesubsidieerde productverdeling aan leerlingen. Die verdeling kan gebeuren tussen 1 september en 31 januari. Op het ogenblik dat de scholen dicht gingen, midden maart, waren deze hoeveelheden dus reeds geconsumeerd door de leerlingen. COVID-19 kwam later en heeft daar dus geen impact op gehad.

De scholen met een hoger aandeel kwetsbare leerlingen, kunnen – bovenop de basisperiode – nog tien extra weken producten verdelen, dus twintig gesubsidieerde weken in totaal. Uit de dossiers valt op te maken dat de meeste van deze scholen erin slaagden om achttien of negentien weken producten uit te delen. Toen het onderwijs voor bepaalde leeftijden hervatte in de maand mei of juni, kon bovendien nog achterstand worden ingehaald, waardoor de impact van corona vrij beperkt is gebleven.

In alle geval was de impact van het fruit of de melk die niet meer kon worden verdeeld tijdens de eerste golf kleiner dan de impact van het gestegen succes van onze steunmaatregel. Het aantal deelnemende scholen steeg immers met 10 procent, van 1124 in het schooljaar 2018-2019 naar 1275 in het schooljaar 2019-2020.

Collega Joosen, ik hoop u hiermee voldoende gerust te hebben gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, ik ben zeer tevreden dat er een logische verklaring is, dat de hoeveelheden al waren verdeeld in de basisperiode en dat er ook nog een mogelijkheid was om in mei en juni de achterstand in te halen.

Voedselverspilling is een thema dat hier al wel eens aan bod komt. Onnodige voedselverliezen zijn absoluut zonde. We hebben er de vorige legislatuur ook een resolutie over goedgekeurd. Het is een zeer gevoelig thema. Initiatieven hierrond en sensibilisering blijven absoluut nodig. Ik zou kunnen begrijpen dat bij zo'n crisis de stopzetting van zulke contracten niet de eerste zorg is. Ik ben wel tevreden dat de mogelijkheid tot stopzetting van die contracten een laagdrempelige en toegankelijke mogelijkheid is, want dat is wel belangrijk.

We kunnen dan toch zeggen dat Oog voor Lekkers een succes is, als men in een coronajaar zulke cijfers kan presenteren. Ik kijk dan ook hoopvol uit naar een volledig schooljaar, want dan zullen die hoeveelheden nog stijgen, en dat is de uiteindelijke bedoeling van het project.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik heb uw opmerkingen gehoord, maar ik heb geen verdere vragen gehoord. Ik kan uw opmerkingen volgen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het is voldoende. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de achteruitgang van de waterkwaliteit in landbouwgebied – 1008 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, het nieuwe mest-rapport dat recent gepubliceerd werd, toonde aan dat de kwaliteit van het oppervlaktewater in landbouwgebied verder achteruitgaat. Onze beken en rivieren worden vervuild wanneer mest op velden niet wordt opgenomen door de gewassen en vervolgens in het water stroomt. De slechte waterkwaliteit is geen nieuw probleem. Europa legt ook al lang een nitraatrichtlijn op om hier iets aan te doen. De opeenvolgende Mestactieplannen moesten ervoor zorgen dat de nitraatconcentratie afnam. Het laatste Mestactieplan, MAP6, beoogde een vermindering met 4 milligram per liter tegen 2022, maar in de praktijk wordt er een toename van 4 milligram vastgesteld.

De landbouwers geven aan dat het een uitdaging is om te vermijden dat mest in waterlopen terecht komt. Dat is niet enkel zo voor de landbouw, maar voor de hele maatschappij. Ze moeten het weer goed inschatten en de regels van het Mestactieplan zijn enorm complex. Aan de andere kant worden er ook enorm veel inbreuken vastgesteld op de mestregel, waartegen terecht ook wordt opgetreden. De oplossingen liggen bij het gebruiken van de juiste mestsoort, de juiste hoeveelheid mest en op het juiste moment. Daarnaast helpen vanggewassen die geplant worden na de hoofdteelt om de resterende stikstof op te nemen.

Minister, welke acties gaat u ondernemen om de boeren beter te begeleiden bij het bemesten van hun velden?

Hoe reageert u op de vaststelling dat er veel inbreuken worden vastgesteld op de mestregelgeving?

De hoeveelheid nitraat in het oppervlaktewater bleef al enkele jaren stabiel. Nu zien we dat het terug stijgt. Met het oog op de doelstelling van de nitraatrichtlijnen die een daling beoogt, bent u van mening dat er extra maatregelen genomen moeten worden om de vermesting van het oppervlaktewater tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandenhove, ik dank u voor uw vraag.

U weet dat het mestbeleid – maar u hebt dat ook al gezegd – een bevoegdheid is van collega Demir. Nadat MAP6 is ingevoerd, heb ik vanuit mijn bevoegdheden het initiatief genomen om bij de oproep voor demonstratieprojecten ruime aandacht te geven aan het thema MAP6 en de bodemkwaliteit. In 2019 zijn op die manier al tien demonstratieprojecten goedgekeurd die uitgevoerd zijn in 2020 en in 2021 nog kunnen worden uitgevoerd binnen dit thema. Met de nieuwe demonstratieprojecten wordt de sector bewust gemaakt van nieuwe mogelijkheden op het vlak van duurzame praktijken en technieken.

Bij de denkoefening over het volgende gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), die momenteel loopt, proberen we maatregelen uit te werken die raakpunten hebben met het mestbeleid. Zo denken we na over initiatieven om het organische stofgehalte in de bodem te verbeteren en willen we verder investeringssteun geven voor bijvoorbeeld precisiebemestingstechnieken.

Tot en met eind dit jaar kunnen landbouwers die begeleiding wensen bij de bemestingspraktijken op hun bedrijf terecht bij het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB). Ik heb er alle vertrouwen in dat landbouwers ook vanaf 1 januari 2021 goed zullen kunnen samenwerken met de nieuwe Begeleidingsdienst voor Betere Bodem- en Waterkwaliteit. Begeleiding is cruciaal.

Het is duidelijk dat de doelstellingen van de Europese nitraatrichtlijn gehaald moeten worden. De waterkwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater moet beter worden. Zij die de regels niet volgen, moeten worden gesanctioneerd omdat ze de inspanningen van al hun collega's teniet doen.

Het lijkt mij dat het grote aantal inbreuken echter ook deels te verklaren valt door het feit dat het MAP in zijn huidige vorm een complexe regelgeving met snel wijzigende regels geworden is. Om te komen tot minder inbreuken, moet er worden gezocht naar maatregelen en regels die duidelijk zijn en die zo goed mogelijk bij de verschillende sectoren en bedrijven passen, zodat elke landbouwer weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Het is ook belangrijk om samen met de sector te zoeken naar de beste manieren om de doelstellingen te bereiken.

Het nitraatgehalte in het oppervlakte- en grondwater is de laatste winterjaren inderdaad niet spectaculair verbeterd. Wanneer we kijken naar het aantal rode MAP-meetpunten, dan zien we een lichte verbetering van de cijfers, maar globaal gezien zet de daling die enkele jaren geleden werd ingezet zich helaas niet verder.

Een belangrijke factor die hier een rol heeft gespeeld, is de droogte. Wanneer een gewas niet of te weinig tot ontwikkeling komt door waterschaarste, zal het ook de bemesting die de landbouwer heeft toegediend, niet ten volle kunnen opnemen waardoor nutriënten in de bodem achterblijven. Ook groenbedekkers ontwikkelen onvoldoende bij droogte en kunnen hun functie als vanggewas onvoldoende opnemen.

Bovendien is het effect van een aantal maatregelen van MAP6 nog niet zichtbaar in de cijfers. De communicatie over MAP6 is pas eind mei 2019 bij de landbouwers terechtgekomen. De bemesting was toen al grotendeels uitgevoerd en de teeltplanning voor 2019 stond vast. De twee standaardmaatregelen die landbouwers moesten treffen in de gebiedstypes met de slechtste waterkwaliteit, zijn pas vanaf 2019 van toepassing. Bovendien moesten nog heel wat andere maatregelen worden uitgerold in de loop van 2019 en 2020. De kaart met gebiedstypes van MAP6 werd nog maar recent hertekend op basis van een evaluatie van de waterkwaliteit en is pas van toepassing vanaf 1 januari 2021. Het lijkt mij dus wat voorbarig om te besluiten dat al deze maatregelen nu al moeten worden bijgestuurd, omdat sommigen nog in werking moeten treden.

Om het probleem aan te pakken, moeten maatregelen worden getroffen waarmee de sector aan de slag kan en die passen bij de verschillende sectoren en bedrijven, gecombineerd met het inzetten op begeleiding en handhaving voor zij die de regels met voeten treden. Ik pleit er dan ook voor om die maatregelen zo goed mogelijk af te stemmen op de bedrijfsvoering. De equivalente maatregelen die in het Mestdecreet zijn voorzien en die in een lijst worden opgenomen na advies van de beoordelingscommissie equivalente maatregelen, kunnen hier volgens mij een belangrijke rol spelen.

Tot hier mijn voorlopige conclusies. Collega Vandenhove, zoals ik al zei, is het een beetje vroeg om nu al grote conclusies te trekken omdat de effecten op een aantal vlakken nog tot volle wasdom moeten komen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Het is inderdaad zo; we kunnen niet om de cijfers heen. Het is correct dat sommige maatregelen pas zullen ingaan over twee weken. Het is alleszins iets dat strikt moet worden opgevolgd, uiteraard samen met collega Demir.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Wat denkt u ervan om eventueel vroeger een digitale debietmeter te verplichten? Nu zou die pas verplicht worden vanaf begin 2022.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U erkent met mij dat het debat nog volop moet worden gevoerd. Ik heb ook gezegd dat ik bereid ben om goed voor die afstemming te zorgen, maar dat we ook wat tijd moeten nemen om de effecten daadwerkelijk te zien. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Ik ben het eens met de minister om te evalueren. Minister, wat denkt u over het vroeger invoeren van de digitale meter? Of zegt u: eerst evalueren? Maar de cijfers zijn niet goed.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De digitale debietmeters zitten op dit moment bij de Raad van State. Het komt dus nog terug.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Oké.

De voorzitter: Wordt vervolgd zoals vele andere thema's die vandaag aan bod zijn gekomen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.